

Co-funded by
the European Union

Erasmus+KA2 проект DEFEP
Дистанційна освіта майбутнього: кращі практики ЄС у відповідь
на запити сучасних здобувачів вищої освіти та ринку праці

ТИПОВЕ ПОЛОЖЕННЯ ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ (за дистанційної форми здобуття вищої освіти)

UNIVERSITÄT
DES
SAARLANDES

Universidad
Rey Juan Carlos

UNIVERSITATEA TEHNICĂ
A MOLDOVEI

ПРЕАМБУЛА

- Типове положення не є оригінальним текстом та укладачі не претендують на авторство і першоджерело.
- Типове положення розроблено в рамках реалізації проєкту Erasmus+KA2 DEFER «Дистанційна освіта майбутнього: кращі практики ЄС у відповідь на запити сучасних здобувачів вищої освіти та ринку праці».
- Типове положення створено на основі існуючих європейських і вітчизняних практик, нормативних документів, методичних розробок окремих закладів вищої освіти, а також на матеріалах і кейсах Міністерства освіти і науки України, Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти тощо.
- У Типовому положенні враховано досвід університетів-партнерів по проєкту DEFER з України, Молдови, Німеччини, Іспанії, Італії, результати соціологічного опитування, аналітичного звіту та монографії, виконаних в рамках проєкту.
- Типове положення застосовне до дистанційної форми здобуття вищої освіти.
- Типове положення враховує особливості, пов'язані із цифровими технологіями та віддаленим форматом організації освітнього процесу на дистанційній формі. Водночас, основні принципи політики академічної доброчесності у закладі вищої освіти, описані в Типовому положенні, є універсальними для усіх форм здобуття вищої освіти.
- На підставі Типового положення заклад вищої освіти розробляє власне Положення про академічну доброчесність (далі — Положення) або імплементує у відповідні положення закладу вищої освіти норми Типового положення, що стосуються дистанційної форми здобуття вищої освіти.

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
2. ЦІННОСТІ ТА ПРИНЦИПИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ	4
3. ПОЛІТИКА ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ (ШІ)	6
4. ДОТРИМАННЯ ТА ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ	7
5. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ	9
6. ЗАХОДИ ЩОДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПОРУШЕНЬ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ	10
7. ПОРЯДОК ПОДАННЯ АПЕЛЯЦІЇ ТА ЇЇ РОЗГЛЯД	12
8. АНТИКОРУПЦІЙНІ ЗАСТЕРЕЖЕННЯ	12
9. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ	13

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про академічну доброчесність *НАЗВА ЗВО* (далі — Положення) розроблене для забезпечення виконання місії *НАЗВА ЗВО* — _____ . Положення визначає загальні принципи, підходи, кращі практики та відповідальність за недоброчесну поведінку учасників освітнього процесу під час навчання, викладання, провадження методичної, наукової, творчої, організаційно-виховної та інших видів діяльності.

1.2. Положення спрямований на забезпечення честі, гідності, взаємної поваги і довіри, рівноправності та толерантності всіх учасників дистанційного освітнього процесу шляхом дотримання принципів та загальноприйнятих норм щодо етичної поведінки всіма науково-педагогічними працівниками, здобувачами освіти, а також іншими особами, які проводять дослідження чи навчаються на території *НАЗВА ЗВО* (далі — Університет).

1.3. Положення базується на основоположних людських та європейських цінностях, нормах і принципах, та нормах Бухарестської Декларації з етичних цінностей та принципів вищої освіти в Європейському регіоні, Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про запобігання корупції», Цивільного Кодексу України, Етичного кодексу Вченого України, Статуту Університету, Положення про організацію освітнього процесу в Університеті, Положення про внутрішню систему забезпечення якості освітньої діяльності Університету, Правил внутрішнього розпорядку Університету, інших нормативно-правових актах чинного законодавства України та організаційно-розпорядчих документах Університету.

1.4. Положення є невід’ємною складовою системи забезпечення якості вищої освіти і наукової діяльності *НАЗВА ЗВО*.

2. ЦІННОСТІ ТА ПРИНЦИПИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

2.1. Права і свободи людини, покладені в основу принципу та механізму академічної доброчесності закладають підґрунтя для формування розумної, обізнаної та відповідальної особистості, забезпечують високу якість результатів освітньої та наукової діяльності, стимулюють творчість та інновативність у суспільстві.

2.2. Академічна чесність ґрунтується на наступних фундаментальних цінностях:

- **чесність** — дотримання правдивості в усіх академічних починаннях, гарантуючи, що вся робота та претензії на знання є власними зусиллями здобувачів. Зокрема, реалізується через дотримання правдивості у наукових дослідженнях та публікаціях, не приписувати собі чужі ідеї та результати, використання коректного цитування та посилань;

- **старанність** — демонстрація відданості та ретельності всіх сторін у процесі реалізації освітнього процесу, підкреслення важливості наполегливої праці та відданості науковій діяльності;
- **ввічливість** — сприяння шанобливій та ввічливій поведінці в академічному середовищі, сприяння позитивному та спільному середовищу для навчання та досліджень. З повагою визнавати інтелектуальний внесок інших людей, цінування різноманіття думок та ідей, формування атмосфери довіри та взаєморозуміння в академічному середовищі;
- **відданість істині** — утвердження прагнення до істини як основної цінності, закріплення академічної доброчесності в пошуках знань і розуміння. Проявляти мужність при відстоюванні принципів академічної доброчесності, виступати проти порушень академічної доброчесності, проявляти готовність до конструктивної критики
- **справедливість та рівність** — забезпечення справедливості та неупередженості щодо усіх учасників освітнього процесу шляхом чіткого декларування очікувань, послідовного реагування на порушення стандартів академічної доброчесності;
- **прийняття наукових стандартів** — дотримання встановлених наукових стандартів у проведенні досліджень, написанні наукових робіт та виконанні завдань;
- **прийняття етичних рішень** — підкреслення важливості етичних цінностей у процесах прийняття рішень, скерування поведінки до етичної поведінки та відповідальних дій.

2.3. Наступні основоположні **принципи** служать основою для побудови культури академічної доброчесності, скеровують учасників освітнього процесу у їхньому академічному та науковому пошуках і сприяють поширенню знань:

2.3.1. **Самостійність:**

- здобувачі освіти повинні самостійно виконувати навчальні завдання та дослідницькі проекти;
- викладачі повинні давати здобувачам освіти можливість для самостійної роботи та творчого розвитку;
- створення сприятливого навчального середовища, де кожен може досягти успіху на основі власних зусиль і здібностей.

2.3.2. **Об'єктивність** передбачає відсутність впливу особистих переконань, уподобань або інших зовнішніх факторів на процес прийняття рішень в процесі реалізації освітнього процесу і реалізується наступним чином:

- оцінювання знань та навичок здобувачів освіти повинне бути об'єктивним та неупередженим.
- наукові дослідження повинні проводитися всіма учасниками освітнього процесу з дотриманням принципів об'єктивності та чесності;
- об'єктивне ставлення до всіх учасників освітнього процесу та дотримання прозорих процедур при оцінюванні.

- забезпечення точності та достовірності отриманих результатів досліджень чи навчальних досягнень.

2.3.3. **Прозорість:**

- всі учасники освітнього процесу мають право на доступ до інформації про правила, процедури та критерії оцінювання, а також мати можливість користуватися інформаційними ресурсами Університету, які знаходяться у відкритому доступі;
- усі учасники освітнього процесу повинні мати доступ до інформації про правила та процедури академічної доброчесності, рішення щодо порушення академічної доброчесності повинні бути прозорими та обґрунтованими;
- викладачі та адміністрація повинні бути відкритими та готовими допомогти студентам у розумінні процесів навчання та оцінювання;

2.3.4. **Відповідальність:**

- відповідальність за власні дії — відповідальне ставлення до своєї навчальної та наукової діяльності.
- усі учасники освітнього процесу повинні нести відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності;
- порушення академічної доброчесності повинні мати відповідні санкції.

2.3.5. **Співпраця** — академічна доброчесність передбачає співпрацю між всіма учасниками освітнього процесу, за якої кожен повинен брати на себе відповідальність за власний внесок та виконану роботу.

3. ПОЛІТИКА ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ (ШІ)

3.1. Використання технологій штучного інтелекту (далі — ШІ) в освітньому процесі має бути заявлено та чітко обґрунтовано, як це відбувається щодо програмного забезпечення, інструментарію та методологій.

3.2. ШІ не відповідає вимогам щодо визнання авторства згідно законодавства про право інтелектуальної власності. Залежно від освітньої програми, освітнього компоненту, індивідуального завдання здобувачі вищої освіти можуть використовувати різні технології ШІ (ChatGPT, Gemini, GPT, DALL-E, Perplexity, Stable Diffusion, Midjourney, GitHub Copilot та будь-які інші), враховуючи при цьому той факт, що всі технології ШІ можуть генерувати невірні факти, фальшиві цитати, статті, книжки, авторів, моделі генерації коду — видавати неточні результати, а моделі генерації зображень можуть іноді створювати дуже образливі продукти, тощо. Учасники освітнього процесу, які використовують технології ШІ у своїй освітній та науковій діяльності, несуть відповідальність за точність, цілісність і оригінальність своїх навчальних і наукових робіт, за будь-який неточний, упереджений, образливий, неетичний контент, незалежно від того, чи створений він автором роботи, чи ШІ.

3.3. Будь-яке використання штучного інтелекту не повинно порушувати політику університету щодо плагіату. Наукові та навчальні роботи мають бути оригінальними — результатом власної інтелектуальної творчої діяльності автора та відображати творчі рішення, прийняті автором під час створення твору.

3.4. В межах академічної свободи педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники Університету залишають за собою право заборонити/уточнити окремі сфери використання технології ШІ під час виконання окремих індивідуальних по кожному окремому освітньому компоненту, розмістивши дану інформацію у відповідному розділі силабусу або в робочій програмі навчальної дисципліни.

3.5. Педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники Університету залишають за собою право використовувати відповідне програмне забезпечення для виявлення фактів застосування штучного інтелекту (ШІ) у роботах здобувачів вищої освіти. Якщо політиками курсу, висвітленими у силабусах / робочих програмах навчальних дисциплін, заборонено використання технологій ШІ, здобувачі, які використовують заборонені технології, повинні бути притягнуті до дисциплінарної відповідальності, як за порушення принципів академічної доброчесності.

3.6. Учасники освітнього процесу, які використовують технології ШІ, повинні зважати на те, що будь-яка інформація, завантажена на платформу ШІ, буде включена до навчальних даних, що потенційно може стати проблемою для майбутньої охорони та захисту прав інтелектуальної власності.

3.7. Заборонено використовувати технології ШІ під час іспитів та заліків, якщо інше не вказано педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками Університету.

4. ДОТРИМАННЯ ТА ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

4.1. Забезпечення дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу досягається шляхом реалізації комплексу заходів (інформаційних, освітніх, дисциплінарних, тощо) щодо формування культури академічної доброчесності, функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату.

4.2. Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками Університету передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання запозичених ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;

- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

4.3. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання запозичених ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

4.4. Основними формами порушення академічної доброчесності є:

- *академічний плагіат* — як використання чужих ідей, тексту або результатів досліджень без належного посилання на джерело. Плагіат порушує правила інтелектуальної чесності та етики у навчальних і наукових роботах;
- *самоплагіат* — представлення свого власного раніше опублікованого матеріалу як нового без належного зазначення цього факту;
- *фабрикація* — створення або вигадкування даних, результатів або інформації без належного підґрунтя. Фабрикація є серйозним порушенням етичних стандартів у наукових дослідженнях;
- *фальсифікація* — свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних для приховування правди або створення неправдивого враження, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- *списування* — отримання чужих матеріалів або використання чужих відповідей під час тестувань або іспитів. Списування є також формою шахрайства;
- *обман* — недостовірне представлення інформації або фактів з метою отримання неправомірних переваг у навчальному (академічному) або науковому середовищі;
- *хабарництво* — надання або прийом хабара, плати або будь-яких матеріальних благ для отримання неправомірних переваг у навчальних чи наукових справах;
- *змова* — нелегітимна співпраця з іншими особами над завданнями, які мають виконуватися індивідуально;
- *подвійне подання* — подання тієї самої роботи для кількох завдань без дозволу викладачів;
- *необ'єктивне оцінювання* — свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання студентів;
- *шахрайство* — підробка підписів в офіційних документах (залікових книжках, актах, звітах, угодах тощо); використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або

технічних засобів (шпаргалки, мікронавушники, телефони, планшети тощо); проходження процедур контролю знань підставними особами.

5. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

5.1. Учасники освітнього процесу несуть адміністративну та дисциплінарну відповідальність за недоброчесну поведінку.

5.2. Види адміністративної та дисциплінарної відповідальності (у тому числі додаткові та/або деталізовані) учасників освітнього процесу за конкретні порушення академічної доброчесності визначаються спеціальними законами та внутрішніми нормативними документами Університету.

5.3. Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності визначається спеціально створеною комісією Університету з урахуванням вимог Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту» та інших спеціальних законів України.

5.4. Кожна особа, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності, має такі права:

- ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;
- особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;
- знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності;
- оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду.

5.5. За дії (бездіяльність), що визнані Положенням порушенням академічної доброчесності, особа, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності, може бути притягнута до інших видів відповідальності з підстав та в порядку, визначених чинним законодавством України.

5.6. Порушення академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками Університету можуть мати наслідки:

- відмову у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;
- позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання;
- відмову в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;
- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

5.7. Порушення академічної доброчесності здобувачами вищої освіти можуть мати наслідки:

- повторне проходження підсумкового чи поточного оцінювання;
- повторне вивчення відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування з Університету;
- позбавлення академічної стипендії.

6. ЗАХОДИ ЩОДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПОРУШЕНЬ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

6.1. Для попередження порушень академічної доброчесності в освітній та/або науковій діяльності здобувачів освіти та/або науково-педагогічних працівників використовується комплекс профілактичних заходів.

6.2. З метою попередження недотримання принципів етичної поведінки та норм академічної доброчесності, авторських та суміжних з ними прав в Університеті проводяться наступні заходи:

6.2.1. Обов'язкове інформування / пропагування учасників освітньо-наукового процесу про необхідність дотримання принципів та норм академічної чесності, професійної етики шляхом:

- ознайомлення всіх учасників освітнього процесу зі змістом цього Положення;
- розповсюдження методичних та інформаційних матеріалів, проведення для учасників освітнього процесу циклу тренінгів з основ академічного письма, етики та доброчесності, із захисту прав інтелектуальної власності та трансферу технологій, використання штучного інтелекту.

6.2.2. З метою уникнення обману та фальсифікації, фабрикації та фальсифікації Університету забезпечити технічні умови для автентифікації особи здобувачів під час проходження ними проміжних та підсумкових контрольних заходів у дистанційному форматі з використанням цифрових платформ:

- автентифікація за допомогою електронних підписів — використання електронних підписів може допомогти в ідентифікації студента під час проходження контролю. Цей метод забезпечує впевненість у тому, що робота виконана саме конкретним студентом;
- використання багатофакторної автентифікації — застосування багатофакторної аутентифікації, яка включає в себе кілька методів перевірки особистості, таких як пароль, SMS-код або сканування обличчя, може забезпечити надійний рівень ідентифікації здобувачів;
- використання системи біометричної автентифікації — впровадження систем біометричної автентифікації, таких як сканування відбитків пальців або розпізнавання обличчя, може забезпечити точну автентифікації здобувачів та запобігти можливим шахрайствам;

- вибір способу проведення контрольного заходу з обов'язковою особистою присутністю здобувача з увімкненою камерою (за допомогою онлайн-конференцій, таких як Zoom, MS Teams або Google Meet);
- вибір програмного забезпечення для онлайн-тестування (Moodle — платформа для онлайн-навчання, яка пропонує широкий спектр інструментів для проведення онлайн-тестів, Exam.net — платформа для онлайн-тестування, яка пропонує такі функції, як запис екрана та моніторинг активності користувачів, ProctorU — служба онлайн-прокторингу, яка використовує штучний інтелект та моніторинг в реальному часі для запобігання шахрайству під час онлайн-тестів та інші);
- способи захисту контенту (віртуальні машини — контрольний захід проводиться у віртуальних машинах, до яких студенти матимуть доступ лише після аутентифікації, доступ до контрольного заходу можна обмежити певними IP-адресами, наприклад, IP-адресами комп'ютерних лабораторій університету, на екрані студента під час іспиту можна розмістити водяні знаки з його ім'ям та фотографією та інші).

6.2.3. З метою забезпечення якості вищої освіти і наукової діяльності в Університеті обов'язковій перевірці на плагіат підлягають:

- твори, створені здобувачами вищої освіти: кваліфікаційні роботи, курсові роботи (проекти), реферати, есе тощо;
- науково-методичні праці, авторами яких є педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники Університету: підручники, навчальні посібники, конспекти лекцій, методичні вказівки, монографії, а також дистанційні курси тощо;
- твори, такі як рукописи статей, тези доповідей, які надходять до редакцій наукових журналів або оргкомітетів заходів наукового, науково-технічного і науково-методичного спрямування.

6.3. Перевірка на плагіат здійснюється на етапі представлення творів, зазначених у п. 6.2.3.

6.4. Перевірка на плагіат проводиться за допомогою спеціалізованих програмно-технічних засобів з визначенням унікальності роботи. Відсоток унікальності твору для відповідної галузі знань та виду твору визначається внутрішніми нормативними документами Університету.

6.5. Перелік осіб, які безпосередню проводять перевірку на плагіат творів, зазначених у п. 6.2.3, визначається наказом ректора Університету або особи, уповноваженої на виконання його обов'язків.

7. ПОРЯДОК ПОДАННЯ АПЕЛЯЦІЇ ТА ЇЇ РОЗГЛЯД

7.1. У разі незгоди з результатами перевірки на плагіат автор (автори) твору, що перевірявся, має право на апеляцію.

7.2. Апеляція подається особисто автором (авторами) твору на ім'я Голови Комісії з питань академічної доброчесності у триденний термін після оголошення результатів перевірки.

7.3. Для розгляду апеляцій до складу Комісії з питань етики та академічної доброчесності можуть включатися, за їх згодою, інші особи, які не є працівниками університету.

7.4. Апеляція розглядається Комісією з питань академічної доброчесності у п'ятиденний термін з дати наказу ректора про розгляд апеляції, якщо інший термін не зазначено в наказі. Висновки Комісією з питань академічної доброчесності оформлюються відповідним протоколом.

7.5. За результатами засідання Комісія з питань академічної доброчесності формує висновки, які підписує голова Комісії, її члени та заявник.

8. АНТИКОРУПЦІЙНІ ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

8.1. Учасники освітнього процесу повністю дотримуються основних принципів запобігання корупції, забезпечують регулярну оцінку корупційних ризиків у своїй діяльності, здійснюють відповідні заходи щодо упередження та врегулювання конфлікту інтересів та корупційних дій, що можуть виникнути при виконанні ними своїх обов'язків.

8.2. Учасники освітнього процесу зобов'язані виконувати вимоги Закону України «Про запобігання корупції».

8.3. Учасники освітнього процесу суворо забороняється прямо чи опосередковано використовувати надані їм службові повноваження чи пов'язані з ними можливості з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або давати обіцянки/пропозиції чи неправомірну вигоду особі, зазначеній у частині першій статті 3 Закону України «Про запобігання корупції», або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей.

8.4. За вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень Учасники освітнього процесу притягуються до кримінальної, адміністративної, цивільно-правової та дисциплінарної відповідальності у встановленому законом порядку.

9. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

9.1. Положення про академічну доброчесність затверджується Вченою радою Університету і вводиться в дію наказом ректора Університету або особи, уповноваженої на виконання його обов'язків.

9.2. Зміни та / або доповнення до Положення розглядаються й затверджуються Вченою радою Університету і вводиться в дію наказом ректора Університету або особи, уповноваженої на виконання його обов'язків.